

(ร่าง) แผนแม่บท ประเด็นย่อย การพัฒนาการปรับสมดุลภาครัฐ

ภาครัฐของไทยเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำและให้บริการสาธารณะ (Operation) ส่งผลให้ภาครัฐมีขนาดใหญ่และขยายตัว (Structural Diversification) มีอัตรากำลังภาครัฐและสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำและค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณการลงทุนของประเทศ นอกจากนี้สถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) รายงานว่าในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ประสิทธิภาพภาครัฐอยู่ที่อันดับ ๒๗ ของโลก และเป็นอันดับ ๓ ของภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ทั้งที่ในยุคปัจจุบันภาคส่วนอื่นได้มีขีดความสามารถในการจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันกับภาครัฐได้ รวมทั้งมีทางเลือกในการส่งมอบบริการให้กับประชาชนหลายรูปแบบ อาทิ การถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐในปัจจุบันให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หรือภาคประชาชน เป็นผู้ดำเนินการได้

นอกจากนี้ ปัญหาในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นภาครัฐที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถใช้วิธีที่มีประสิทธิภาพและหลากหลายในการจัดทำบริการ ประกอบกับการขาดทักษะในบริการที่จำเป็นต้องใช้เทคนิควิชาการระดับสูง ทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะที่ดี ดังนั้น ปัญหาด้านวิธีการจัดทำบริการสาธารณะสมควรได้รับการปรับเปลี่ยนให้มีทางเลือกมากขึ้น

การพัฒนาการปรับสมดุลภาครัฐ จึงมุ่งเน้นการลดบทบาทและขนาดของภาครัฐ ด้วยการเสริมสร้างบทบาทของภาคส่วนอื่นในสังคม เพื่อให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงบริการสาธารณะได้ง่าย มีทางเลือกที่หลากหลาย และได้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มคน เพื่อตอบโจทย์ที่ว่าประชาชนคือหัวใจสำคัญของการบริการสาธารณะ

แนวทางการพัฒนา

- ๑) การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน และกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมไปให้ส่วนท้องถิ่นได้บริหารจัดการตนเอง โดยราชการส่วนกลาง มุ่งในงานระหว่างประเทศ งานระดับชาติ ราชการส่วนภูมิภาค มุ่งในงานที่เป็นนโยบายสำคัญของชาติ งานที่ท้องถิ่นมีศักยภาพไม่เพียงพอ งานส่งเสริมวิชาการ งานรักษาความสงบเรียบร้อยและการรักษาความมั่นคงภายใน และราชการส่วนท้องถิ่น มุ่งในงานทั่วไประดับพื้นที่หรือชุมชน โดยเฉพาะปัญหาในพื้นที่ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่

- ๒) การปรับโครงสร้างและระบบงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ปรับขนาด ภารกิจ บทบาท อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน ระบบการเงิน การคลัง การงบประมาณ การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการจัดการตนเอง หลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อภารกิจ ความต้องการ การแก้ไขปัญหาทั่วไปหรือปัญหาเร่งด่วนของประชาชน
- ๓) การทบทวนภารกิจของภาครัฐ โดยทบทวนภารกิจหลัก (Core Function) ของภาครัฐ ให้มุ่งเน้นภารกิจในการเป็นผู้กำหนดนโยบาย (Policy Maker) ผู้กำกับดูแล (Regulator) ผู้ส่งเสริมสนับสนุน (Facilitator) ผู้ให้บริการ (Provider) และให้ภาคส่วนอื่น หรือองค์กรอื่น (Non-Government Sector) เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น เข้ามาทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะแทนภาครัฐ ซึ่งภาครัฐจะลดบทบาทการเป็นผู้ปฏิบัติการ (Operator) ให้น้อยลง และภาครัฐจะไม่ทำหน้าที่แข่งขันกับภาคเอกชน การทบทวนภารกิจภาครัฐนี้จะนำไปสู่การถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐให้ภาคส่วนอื่นในสังคม อาทิ การเปิดให้ภาคเอกชนเข้ามาแข่งขันเพื่อจัดทำบริการสาธารณะแทนภาครัฐ (Contestability) การเปิดให้องค์กรภาคประชาสังคม หรือชุมชนเข้ามาจัดบริการสาธารณะ โดยการจัดทำข้อตกลงร่วม (Compact) ทั้งนี้ในภารกิจรองของภาครัฐ (Non-Core Function) อาจจะเน้นการจ้างเหมา หรือการจัดบริการร่วม
- ๔) การเตรียมการสู่การเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการในการถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐ และแผนปรับโครงสร้างองค์กรของภาครัฐและระบบปฏิบัติการต่างๆ ที่จำเป็น รวมถึงฝึกอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ชุมชนท้องถิ่น เพื่อยกขีดความสามารถในการในการรับโอนภารกิจจากภาครัฐ หรือเป็นภาคีดำเนินภารกิจร่วมกับภาครัฐ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				หมายเหตุ
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑-๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖-๒๕๘๐	
เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม	ระดับความสำเร็จการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการกิจหลักและ/หรือ บริการสาธารณะ	รู้ baseline	เปิดให้ภาคส่วนอื่นร่วมดำเนินการบริการสาธารณะไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐	เปิดให้ภาคส่วนอื่นร่วมดำเนินการบริการสาธารณะไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	เปิดให้ภาคส่วนอื่นร่วมดำเนินการบริการสาธารณะไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐	

แผนงาน/โครงการสำคัญ

แผนงานการจัดทำบริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่มีความพร้อม

สาระสำคัญ

การจัดบริการสาธารณะมีเป้าหมายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพ คุณภาพและผลสัมฤทธิ์ ในการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน การบูรณาการศักยภาพขององค์กร ภาคประชาสังคม พลเมือง และชุมชน เพื่อหนุนเสริมการจัดบริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม พลเมือง และชุมชน ซึ่งจากที่ กล่าวมานี้ การถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐไปให้ภาคส่วนอื่นจัดบริการหรือร่วมจัดบริการ จะเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐและลดขนาดภาครัฐตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างแท้จริง

งบประมาณ xxx ล้านบาท

ระยะเวลาการดำเนินการ ๒๐ ปี

หน่วยงานดำเนินการหลัก สำนักงาน ก.พ.ร. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง